

¹¹ / καὶ ὕστερον ἐγέρευσεν ἀπὸ τὴν ἀρρώστιάτης καὶ ἦλθεν πάλιν διὰ νὰ ¹² / δουλεύσ(ει) νὰ γεμίση τὸν καιρὸν της. αὐτὴ δὲ ἡ κερά της τῆς ἀποκρίθη¹³ / κεν ὅτι τώρα δὲν τὴν ἔχ(ει) διὰ καμίαν χρ(εί)αν μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι ¹⁴ / αἱ ἡμέραις μικραῖς μόνον νὰ ἔλθῃ ἄλλην φορὰν ὕστερότερα ¹⁵ / ὄντας νὰ (εἶ)ναι αἱ ἡμέραι τραναί καὶ οὕτως ἔτρεξεν ἐδὼ (εἰ)ς τὸ κρι¹⁶ / τήριον καὶ τὴν ἔκραξεν ἔμπροσθένμας καὶ θεωρῶντας τῆς μιανῆς ¹⁷ / καὶ τῆς ἀλλινῆς τὰ λόγια τὸ ἡῦραμεν εὖλογον κατὰ τὸν λόγον τῆς ¹⁸ / Ἀνούτζας μὴν δέλωντας τὴν τώρα καὶ τὸ ἀποφασίσα[μεν]:

¹⁹ / ἀπὸ τὸν καιρὸν ὅπου τὴν ἔκαμεν παζάρι ἕως (εἰ)ς χρ(ισ)τούγεννα F 8 ²⁰ / τὸ σούρτζουρο καὶ τὰ ποδίματα καὶ ἡ κίρπα<.> τῆς ἔρχονται ὅσον ²¹ / καιρὸν ἐδούλευσεν νὰ τῆς δίδῃ οὐγ<γρικα> F 3 ''60 καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

²²⁻²⁴ / Μανικατης· σαφράν(ος) νῆν προεστ(ός) mr, πετκος πέτρ(ου) [χ.γρ.], θωμάς βελλεράς, Γιάνης Μαβρωδῆς [χ.γρ.], Ἰωάννης τζήνκ(ου) mr, Χα(τζῆ) Πετρυ Λου(κα).

στ. 8 Πρόκειται για τα λεγόμενα τζάβαλα, που είχε υποχρέωση να παρέχει ο εργοδότης στους μαθητευόμενους, τους υπαλλήλους και τους υπηρέτες (παιδί, κοπέλι, δούλος) ανάλογα με την εργασιακή συμφωνία και τα δεσπίσματα της K¹.

στ. 18 Η λύση της συμβάσεως κρίνεται εύλογη για τον λόγο που προβάλλει η εναγομένη (στ. 13-14).

στ. 19-21 Στο ποσό που επιδικάζει στην ενάγουσα το Κριτήριο για το χρονικό διάστημα που εργάστηκε, υπολογίζεται και η αμοιβή σε είδος που προέβλεπαν τα δεσπίσματα. Δεν λαμβάνεται υπ'όψη η ανωτέρα βία, εξ αιτίας της οποίας διέκοψε η ενάγουσα την εργασία της.

1. Βλ. π.χ. Θ. 2(1639), ΕΚΣ, σ. 269.

Απόφαση οριστική. Προσβολή τιμής του προεστού. «Ανάκριση» από το Κριτήριο. Γυναίκες μάρτυρες. Όρκος. Σωματική και πειθαρχική ποινή. Σκοπός της ποινής. Ατιμωτική ποινή λόγω φύλου. Μερική άφεση ποινής.

// 1763 δεκεμβρίου 16

² / Ἐρχάμενη ἡ ἀντρικρις Ἀνούτζα τοῦ μακαρίτου Ζαμφύρι [[όμου]] ³ /

καὶ θεωρῶντας τὴν κρίσιντης (εἰς) τὸ ἀναμεταξὺ τῶν λόγων τῶν πο⁴/λῶν<.> μάλιστα καὶ ἀκούωντας καὶ ὁ ἄρχων προεστῶσας ἀπὸ μερι⁵/καῖς γυναίκαῖς τὸ πῶς τὸν ἀτίμησεν ἀσχιμολογῶνταςτον<.> καὶ οὕτως⁶/ σήμερον κράζωντας τὴν καὶ ἐρω[ν]τῶντας τὴν διὰ ταῖς ἀσχιμολογίαις⁷/ πρῶτον μὲν κάθε τρόπον τὰ ἀρνίδηκεν ὕστερον βγάζωντας καὶ⁸/ ταῖς μαρτυρίαις ὅπου μὲν ὄρκον ταῖς ὀρκώσαμεν πλέον δὲν⁹/ ἢ<μ>πόρεσεν μὲν κανέναν τρόπον νὰ τὸ ἀρνιδ(εἶ) μόνον κλο¹⁰/δογυρίζωντας τὰ λόγια τῆς λέγωντας ὅτι ὄντας θυμομένη βολε¹¹/τὸν καὶ νὰ τὰ (εἶ)πεν. τὰ ὅποια λόγια ὅπου ἐμαρτήρησαν αἱ μαρ¹²/τυρίαι εἶναι αὐτὰ, τό πῶς νὰ (εἶ)πεν ὅτι ἄλλοι καὶ ἄλλοι προεστοὶ¹³/ ἦτον πρωτῆτερα ὅχι ὡσὰν αὐτὸν ὅπου ἔχ(ει) τὸ κεφάλι τοῦ ὡ¹⁴/σὰν στούκα καὶ νὰ τοῦ χέσω τὸ κεφάλι καὶ τὸ σῶμα. τὰ ὅποια¹⁵/ βλέπωντας τα ἐπροτοστολόησεν ὁ προεστὸς μας κατέμπροσθενμας¹⁶/ ζητῶντας τὴν τιμῆντου. καὶ εὐγάζωντάς τοὺς ἔξω τὸ ἐκρίναμεν εὖλο¹⁷/γον τὸ πῶς αὐτὴ ἀτιμῶντας τὸν προεστὸν ἀτίμησεν ὅλην τὴν κουμ¹⁸/πάνιαν (εἰς) τὸ ὅποιον μὲν κανένα τρόπον καν(εἶ)ς δὲν τὸ στρέγ(ει) διὰ¹⁹/ νὰ συγκόνεται ἕνας καὶ ἄλλος νὰ ἀτιμᾶ καὶ νὰ ἀσχιμολογᾶ τοὺς²⁰/ τρανίτερούςτους καὶ διὰ τὸ περισσότερο ὅπου πολώταται φοραῖς ἄ²¹/κούσθηκεν νὰ ἀτιμάζ(ει) ὁλουνούσας. εἰς αὐτὸ τὸ εὐρίκαμεν θεό²²/ψυχα καθὼς αὐτὴ ἀτίμησεν καὶ ἔ[υ]βρισεν τὸν προεστόντης καὶ προε²³/στὸν ὅλης τῆς κομπανίας καὶ τὴν ἀτιμίαν ὅπου τοῦ ἔκαμεν νὰ γυρίσ(ει)²⁴/ εἰς τοῦ λόγουτης διὰ νὰ ἀτιμιθῇ μοναχῆτης ἐδὼ ἔμπροσθενμας²⁵/ μὲν δαρμόν καὶ τὴν τιμὴν ὅπου (εἶ)χεν (εἰς) τὴν ἐκκισίαν διὰ [[ὅπου]] νὰ κά²⁶/θεται ἀπάν(ου)<.> πλέον τώρα μὴν δερνωντάστην<.> παρακαλῶντας ὁ Κὺρ²⁷/ Πέτκος Πέτρ(ου)<.> καὶ διὰ τὸ χατίριτου τὴν ἐσιμπάδισάμεν. πλέον²⁸/ νὰ μὴν ἀνακατῶνεται πάρεξ νὰ κητάζη τὴν δουλιὰν τῆς καὶ τὴν²⁹/ πτωχίαν <της>. Καὶ ἔστω ὅτι κάτω νὰ κάθεται εἰς τὴν ἐκκισίαν.

³⁰⁻³²/ Γιάννης Μαβρωδῆς εἰς τὸν τόπον τοῦ προεστοῦ [χ.γρ.], Πέτκος πέτρου [χ.γρ.], Θωμᾶς βέλλερᾶς, Χα(τζῆ) Πετρυ Λου(κα), Ἰωάννης τζηγγ(ου) mr.

στ. 7-8 Ἐνορκες καταθέσεις μαρτύρων σε προδικαστικό στάδιο, που καταγράφηκαν σε λυτά φύλλα («βγάζωντας καὶ ταῖς μαρτυρίαις»).

στ. 8 «...μὲν ὄρκον ταῖς ὀρκώσαμεν»: οἱ ἐνορκες καταθέσεις έγιναν ενώπιον τοῦ Κριτηρίου.

στ. 11-14 Καταγραφή των μαρτυριῶν στον κ.

Απὸ τοὺς στ. 2-14 συνάγεται ὅτι ἡ «ανακριτική» διαδικασία κινήθηκε ἀπὸ τὴ διοίκησιν¹ τῆς Κ αὐτεπαγγέλτως. Αὐτό οφείλεται στο γεγονός ὅτι ἡ προσβολή τοῦ ἐκλεγμένου προεστοῦ προσλαμβανόταν ὡς προσβολή τῆς υποστάσεως τῆς Κ καὶ ὡς διακινδύνευση τῆς συνοχῆς τῆς (στ. 17).

στ. 15-16 Προφορική ἀσκηση ἀγωγῆς ἀπὸ τὸν προεστό ενώπιον τοῦ Κριτηρίου γιὰ προσβολή τῆς τιμῆς τοῦ.

στ. 16 «ἐβγάζοντάς τους ἔξω»: Αποχώρηση των διαδίκων και άλλων τυχόν παρισταμένων μελών² πριν από τη διάσκεψη του Κριτηρίου, στο οποίο δεν μετέχει ο προεστός³.

στ. 17-23 Αιτιολογικό της αποφάσεως που συνδέει την ατομική προσβολή με την προσβολή της ομάδας. Η προηγούμενη κοινωνική συμπεριφορά θεωρείται ως επιβαρυντικό στοιχείο για την κατηγορουμένη, ένα είδος μη «εντίμου προτέρου βίου».

στ. 24-26 Διατακτικό: ανταπόδοση της προσβολής με ιδιαίτερα μειωτική ποινή («δαρμός») και απαξιωτικό τρόπο εκτίσεως («ἔμπροσθέν μας»)⁴. Η επιβολή σωματικής ποινής έγινε διότι θεωρήθηκε βαρύτερη η προσβολή που προερχόταν από γυναίκα. Η στέρηση από την καταδικασθείσα του δικαιώματος να κάθεται στον γυναικωνίτη της εκκλησίας είναι πειδαρχική ποινή. Η τιμή αυτή επιφυλασσόταν στις μητέρες, συζύγους, αδελφές ή θυγατέρες των παρέδρων και προεστών της Κ, όπως και απλών μελών της, ως ιδιαίτερη τιμή για την προσφορά τους.

στ. 26-29 Άφεση της σωματικής ποινής («ἐσιμπάθησάμεν») με τη μεσολάβηση ενός παρέδρου, αλλά διατήρηση της πειδαρχικής. Η σωματική ποινή που απαγγέλθηκε, και ιδίως η έκτισή της, ήταν εξαιρετικά ταπεινωτική. Όμως, και μόνο η δημοσία απαγγελία της ήταν απαξιωτική, όπως και η στέρηση της θέσης στο γυναικωνίτη⁵, διότι αποσκοπούσε στην ειδική πρόληψη, όπως ρητά δηλώνεται (στ. 28).

στ. 30 Ορίστηκε από τα μέλη του Κριτηρίου αναπληρωτής του προεστού⁶ για να διευθύνει τη συζήτηση, όταν ο προεστός άσκησε αγωγή. Δεν απαντά σε άλλες εγγραφές, όπου είναι διάδικος ο προεστός, ίσως επειδή ήταν η συνήθης πρακτική και οι συντάκτες τους όχι τόσο τυπικοί όσο ο τότε προεστός Θωμάς Βελλεράς.

1. Για τον διαχωρισμό της διοικητικής από τη δικαστική λειτουργία του Κριτηρίου βλ. ΕΚΣ, σσ. 132-133, 142-143, 144-145.

2. Βλ. Θ. 32(1695) § 22 (ό.π., σ. 319).

3. Ό.π. (σημ. 2), § 19.

4. Η προσβλητική συμπεριφορά απέναντι στον προεστό και τους παρέδρους τιμωρείται με χρηματική ποινή, βλ. π.χ. Θ. 46(1746) § 2 (ό.π., σσ. 356-357).

5. Βλ. και Θ. 38(1723) § 2 (ό.π., σ. 332), από το οποίο συνάγεται ότι τα μέλη έφθασαν σε απόγνωση από τον ανταγωνισμό των γυναικών για τις θέσεις στο γυναικωνίτη· πρβλ. αν. Μέρος Γ', εγγρ. 86. Βλ. επίσης Θ. 46(1746) § 22 (ό.π., σ. 362), για την «εὐταξία» των ανδρών στα στασίδια.

6. Στην περίπτωση αυτής της εγγρ. δεν πρόκειται για τον Ἐπίτροπο τοῦ προεστού, τον οποίο όριζε ο ίδιος ο προεστός για να ασκεί τα καθήκοντά του βλ. ό.π., σσ. 151-153.